

Testament en levenstestament voor Nederlanders in Spanje

ERFRECHT
IN SPANJE.NL

HAK & REIN VOS
JURIDISCH ADVISEURS EN NOTARISSEN

mr. J.T. (Judy) Tromp
Hak & Rein Vos Notarissen

Voorbeeldcasus

- Nederlands echtpaar, Mark 63 jaar, Anna 62 jaar
- Getrouwd
- Twee kinderen ouder dan 21 jaar (wonen in Nederland)
- Hebben Nederlandse “langstlevende” testamenten van dertig jaar oud
- Wonen officieel in Nederland, maar verblijven al vele jaren 10 maanden per jaar in Spanje
- Waarde Spaanse woning in Denia € 500.000,-, in Spanje een bankrekening met € 20.000,- en in Nederland een beleggingsvermogen van € 600.000,-.

Europese erfrechtverordening

- **Met ingang van 17 augustus 2015 is de Europese erfrechtverordening in werking getreden**
 - Europees IPR voor alle aangesloten EU-landen
 - Hoofdregel: recht van de “gewone verblijfplaats” is van toepassing

Europese erfrechtverordening II

Wanneer is er sprake van een “gewone verblijfplaats”?

- Het land waarmee het sociale en maatschappelijk leven van betrokkene het meest is verbonden.
- Dus niet per definitie waar je ingeschreven staat of belasting betaalt!

Europese Erfrechtverordening III

- Maken van rechtskeuze is toegestaan: enkel keuze voor recht van het land van de nationaliteit is mogelijk
- Impliciete rechtskeuze wordt geaccepteerd
 - Bijvoorbeeld testamenten met verwijzing naar Nederlandse wetsartikelen: impliciete rechtskeuze voor NL recht

Spaans erfrecht van toepassing in casus Mark en Anna?

- Mark en Anna hebben gewone verblijfplaats in Spanje
- Mark en Anna hebben gedateerde NL “langstlevende” testamenten waarin geen expliciete of impliciete rechtskeuze is opgenomen
- EEV: Spaans erfrecht van toepassing!

Spaans erfrecht

Als een overledene geen testament had gemaakt:

- Kinderen (of hun afstammelingen) zijn de erfgenamen en echtgenoot krijgt vruchtgebruik van slechts 1/3^e gedeelte nalatenschap
- Indien er geen afstammelingen zijn: de (groot)ouders van de overledene zijn de erfgenamen(!) en echtgenoot krijgt enkel het vruchtgebruik van de helft
- Indien geen (groot)ouders en geen afstammelingen in leven zijn: dan pas erft echtgenoot alles

Spaans erfrecht II: verplichte erfdelen

- Wel testament gemaakt zoals in de casus van Mark en Anna: Spaans recht kent verplichte erfdelen (legitieme porties) voor bepaalde familieleden!
- Deze legitieme porties zijn meteen na overlijden opeisbaar en in goederen (deze familieleden worden mede-eigenaar van de goederen van de nalatenschap)

Spaans erfrecht III: verplichte erfdelen

Overledene had wel kinderen:

- $2/3^e$ gedeelte nalatenschap verplicht naar kinderen overledene
- Vruchtgebruik van een/derde deel verplicht naar echtgenoot
- $1/3^e$ “vrij” na te laten

Spaans erfrecht IV: verplichte erfdelen

Overledene had geen kinderen maar heeft wel nog in leven zijnde (groot)ouders

- Echtgenoot tot enig erfgenaam benoemd:
Legitieme (groot)ouders indien er geen kinderen zijn (minimaal $1/3^e$)

Vergelijking met Nederlands recht

- Geen testament en getrouwd: Echtgenoot krijgt alle goederen van de nalatenschap, kinderen erven alleen op papier en ouders erven niet (de Nederlandse wettelijke verdeling)
- Wel testament en getrouwd: Er is wel een legitieme portie voor kinderen maar betreft een bedrag in geld en kan in testament pas opeisbaar worden gemaakt bij overlijden van de echtgenoot
- (Groot)ouders hebben in Nederland geen legitieme portie!

Gevolgen Spaans erfrecht voor Nederlanders

- Ander gevolg van het van toepassing zijn van Spaans recht is dat de afwikkeling moet beginnen bij Spaanse notaris (lastig voor de Nederlandse erfgenamen!)
- Rechtskeuze voor Nederlands recht is dus essentieel!

Maak bij voorkeur geen Spaans testament

- Er wordt in Spanje vaak geadviseerd een Spaans testament te maken
- “Standaard” Spaans testament: echtgenoot erfgenaam van enkel de Spaanse bezittingen (soms vruchtgebruik)
- Naar Nederlands recht niet mogelijk: na “uitleg” zou het kunnen worden omgezet in een legaat (lastige afwikkeling voor de erfgenamen!)
- Spaans testament heeft regelmatig ongewenste gevolgen

Drie praktijkvoorbeelden (1)

- Echtpaar met uitgebreide NL testamenten naar NL recht, waarin een van de drie kinderen (al 25 jaar geen contact mee) is overleden
- Spaanse adviseur adviseert “standaard” Spaanse testamenten
- Spaanse notaris neemt daarbij ook een herroeping van **alle** voorgaande testamenten op
- NL testament met onterving ongewild herroepen
- Tegen de wil van de ouders erft het kind alsnog

Drie praktijkvoorbeelden (2)

- Nederlands echtpaar met enkel Spaanse testamenten: echtgenoot enig erfgenaam van al het vermogen
- Spaanse notaris had rechtskeuze NL recht in testamenten gezet
- Maar notaris was vergeten de Nederlandse niet-opeisbaarheidsclausule legitieme portie kinderen op te nemen....
- Gevolg: kinderen konden legitieme meteen opeisen (en deden dat ook!)

Drie praktijkvoorbeelden (3)

- Nederlands echtpaar met enkel Spaanse testamenten: echtgenoot vruchtgebruiker van het gehele vermogen
- Spaanse notaris had geen rechtskeuze NL recht in testamenten gezet! Spaans recht van toepassing
- Kinderen besloten Spaanse legitieme portie niet op te eisen
- Maar Spaans vruchtgebruik is zonder het recht voor vruchtgebruiker om alles op te maken en zelf te kunnen verkopen: er kwam toch ruzie en kinderen blokkeerden de langstlevende in alles

Andere bepalingen die niet worden opgenomen in Spaanse testamenten

- **Uitsluitingsclausule:** “koude kant” uitsluiten
- **Benoeming executeur:** wie neemt de afwikkeling van de nalatenschap op zich?
- **“Rampenclausule”:** wie erft er bij vrijwel gelijktijdig overlijden?

Erfbelasting in Spanje: elke Comunidad is anders!

- Er is nationale wetgeving op gebied van erfbelasting in Spanje;
- Maar elke comunidad in Spanje heeft haar eigen fiscale wetten die nationale wetgeving opzij zetten
- Elke Comunidad is anders: politiek

Heffing van erfbelasting Nederland

- Nederland heft altijd erfbelasting over het wereldvermogen
- Tien jaar na vertrek uit Nederland: geen heffing van Nederlandse erfbelasting meer!
- Vrijstelling langstlevende echtgenoot: € 795.156,- (2024)
- Vrijstelling kinderen: € 25.178,- pp (2024)

Heffing van erfbelasting in Spanje

- Erfgenaam resident in Spanje
 - Spanje heft erfbelasting over gehele erfenis, waar ook gelegen
- Erfgenaam niet-resident in Spanje
 - Spanje heft erfbelasting alléén over geërfd **Spaans** vermogen

Heffingsvacüum Nederland-Spanje

Stel: Nederlands echtpaar officieel langer dan tien jaar weg uit Nederland, woonachtig in Spanje, kinderen wonen in Nederland

- Nederland heft geen erfbelasting meer door verstrijken tienjaarstermijn
- Spanje heft bij de kinderen alleen erfbelasting over het Spaanse vermogen
- Nederlands vermogen kan dus onbelast naar de kinderen

Vrijstellingen erfbelasting Valencia

- Vrijstelling voor langstlevende en eigen kinderen is **€ 100.000,- per persoon**
- Daarnaast met ingang van 28 mei 2023 nog een korting van 99% over het aan erfbelasting te betalen bedrag!
- Tarief ligt tussen de 7% - 34% (16 schijven)

Voorbeeldcasus

- Nederlands echtpaar, Mark 63 jaar, Anna 62 jaar
- Getrouwd in de algehele gemeenschap van goederen
- Twee kinderen ouder dan 21 jaar (wonen in Nederland)
- Hebben nieuwe Nederlandse langstlevende testamenten laten opmaken met NL rechtskeuze
- Wonen nu een jaar officieel in Denia, Valencia, Spanje
- Waarde Spaanse woning € 500.000, in Spanje een bankrekening met € 20.000 en in Nederland een beleggingsvermogen van € 600.000.
- Mark overlijdt

Nederlandse langstlevende testamenten

- **Nederlandse wettelijke verdeling:** langstlevende echtgenoot krijgt automatisch alle goederen onder verplichting schulden voor zijn rekening te nemen
- Kinderen krijgen alleen een niet-opeisbare vordering
- Langstlevende werking is dus gegarandeerd
- Maar hoe pakt dit fiscaal uit?

Nederlandse langstlevende testamenten II

**Langstlevende echtgenoot wordt in Spanje
fiscaal als enig erfgenaam gezien!**

- Langstlevende als enige met Spaanse erfbelasting belast voor het gehele (Spaanse vermogen), vorderingen kinderen worden niet belast (in NL wel)
- Waarde vorderingen kan ook niet in aftrek gebracht worden bij overlijden laatste ouder! (in NL wel)

Berekening erfbelasting in de verschillende comunidades

- Helft vermogen belast: in casus de helft van € 1.120.000,- dus € 560.000,-
- Spaanse fiscus ziet langstlevende als enig erfgenaam
- Langstlevende als enige belast met Spaanse erfbelasting voor wereldvermogen want is resident
- Waarde woning in Spanje vermeerderd met 3% (forfait voor inboedel)
- Erfbelasting in verschillende Comunidades:
 - Cataluña: € 769,-
 - Balearen: nihil (sinds mei, daarvoor 5.696 euro)
 - Valencia: € 1.070,- (sinds december 2024 daarvoor 53.467 euro!)
 - Andalucía: nihil

Spaanse (Erf)belasting wijzigt regelmatig!!

- Huidige vrijstelling en korting Andalucía is zeer royaal
- Maar niets is zeker in Spanje!
 - ✓ Valencia: afgelopen jaren al meerdere malen gewijzigd (werd eerst veel ongunstiger en sinds december weer gunstiger geworden met terugwerkende kracht naar 28 mei 2023)
 - ✓ Murcia: in 2013 alle vrijstellingen en kortingen afgeschaft! Nu toch weer een korting van 99%
 - ✓ Andalucía: vrijstelling laatste 10 jaar variërend van € 15.956,- tot € 1.000.000!

Berekening Nederlandse erfbelasting

- Nederland heft erfbelasting over gehele nalatenschap
- Echtgenoot en de kinderen erven voor gelijke delen: maar kinderen krijgen enkel een vordering
- Nederland heft óók erfbelasting over de vorderingen
- Erfbelasting langstlevende echtgenoot is in NL nihil, voor de kinderen samen **€ 34.166,-***
- Anna moet erfbelasting voor kinderen voorschieten!

* uitgaande van 6% samengestelde rente op de vorderingen en gelijke erfdelen

Besluit ter voorkoming dubbele belasting

- Geen verdrag tussen Nederland en Spanje inzake dubbele erfbelasting
- Wel kennen beide landen een besluit ter voorkoming dubbele belasting
- Maar in casus: In Nederland zijn de kinderen erfbelasting verschuldigd, in Spanje alleen de langstlevende. Verrekenen is niet mogelijk!
- Oplossing bij lage vrijstellingen/kortingen in Spanje: toch deel vermogen op naam kinderen zetten, maak flexibele testamenten!

Samenwoners I

- Ook met notarieel samenlevingscontract geen gelijkstelling met gehuwden! (Behalve in een paar comunidades zoals Cataluña en Asturias)
- Worden fiscaal gezien als “vreemden”, hebben geen enkele vrijstelling en geen recht op een korting (voor echtgenoten een vrijstelling van € 100.000,- en een korting van 99%) en tarief is 2x zo hoog!
- **Onze casus: Mark en Anna niet getrouwd? Dan was de Spaanse erfbelasting maar liefst € 276.347,- geweest in plaats van € 1.070,-.**

Samenwoners II

- In veel Comunidades speciaal register (Pareja de Hecho) voor samenwoners en geregistreerd partners, maar juridische gevolgen zijn onzeker
- In de meeste Comunidades alleen inschrijving mogelijk bij residentie in Spanje
- Door inschrijving in dit register wel (fiscale) gelijkstelling met gehuwden in Spanje

Stiefkinderen

- Stiefkinderen in tegenstelling tot Nederland **niet** gelijkgesteld aan eigen kinderen (behalve in Cataluña en op de Canarias)
- Hebben in Valencia maar recht op een vrijstelling van € 7.993,- (eigen kinderen € 100.000,-)
- Geen recht op een korting (eigen kinderen 99%)
- Tarief 1,588 maal zo hoog als voor eigen kinderen

Bij samengestelde gezinnen goede testamenten maken die hier rekening mee houden!

“Opheffen” huwelijkse voorwaarden

Let op bij wijzigen huwelijkse voorwaarden koude uitsluiting naar algehele gemeenschap van goederen!

- Indien woning in Spanje op naam staat van één van de echtgenoten: wijziging kan leiden tot heffing van schenkbelasting in Spanje!
- Kan ook pas bij de afwikkeling van een nalatenschap worden ontdekt, met als gevolg alsnog naheffingen (verjaart wellicht niet!)

Afwikkeling van nalatenschappen in Spanje

- Sinds invoering Europese erfrechtverordening bestaat de Europese Erfrechtverklaring
- In Spanje werkt dit niet zoals de bedoeling was: direct inschrijven van EEV in eigendomsregister is niet mogelijk
- Praktijk: werken met nationale verklaring van erfrecht vertaald naar Spaans
- Nederlandse testament naar het Spaans vertalen is niet nodig!

NIE-nummer altijd nodig

- NIE nummer (Número de Identificación Extranjero) aanvragen voor de erfgenamen (en eventuele executeur) indien nog niet beschikbaar
- Zonder NIE nummer kan afwikkeling nalatenschap in Spanje niet plaatsvinden

Spaanse notariële akte of verzoekschrift

Voor afwikkeling in Spanje is altijd nodig:

- Notariële akte bij Spaanse notaris “Aceptación de herencia” (indien er sprake is van een onroerende zaak)

OF

- Spaans verzoekschrift (indien er geen sprake is van onroerend goed)

Aangifte belastingen

- **Erfbelasting** (*Impuesto Sucesiones*) (voor waarde woning mag worden uitgegaan van de 'valor de referencia')
- **Gemeentelijke winstbelasting** (*Impuesto sobre el Incremento del Valor de los Terrenos de Naturaleza Urbana (IIVTNU)*)
- **Documentenbelasting** (*Impuesto des Ganancias Patrimoniales*) alleen bij verdeling tussen de erfgenamen of bij goede doelen

Spaanse bankrekening

- Met “copia simple” van Spaanse notariële akte of met verzoekschrift en betalingsbewijs belastingen naar bank om bankrekening te laten opheffen en gelden te laten overmaken
- Spaanse banken hebben rol in controle op betaling Spaanse belastingen!
- SPAANSE BANKEN ZIJN VERSCHRIKKELIJK LASTIG!

Levenstestament Voorbeeldcasus: Mark en Anna

- Mark en Anna zijn gehuwd in algehele gemeenschap van goederen
- Wonen inmiddels officieel in Spanje
- Hebben altijd gedacht dat ze in alle situaties namens elkaar mochten handelen
- Mark krijgt een herseninfarct, helaas niet meer wilsbekwaam
- Geen levenstestamenten/volmachten opgemaakt
- Wat nu?

WETTELIJK VERTEGENWOORDIGER

- Ze hebben elkaar niet aangewezen als gevolmachtigde: Anna moet zichzelf als wettelijk vertegenwoordiger van Mark laten benoemen
 - Nederland → bewindvoerder
 - Spanje → Tutór
- Benoeming wordt gedaan door de rechter van de woonplaats (Nederlandse of Spaanse)

Nadelen bewind/tutor

Benoeming door rechter → kost (veel) tijd

- ✓ Geen inspraak → wie gaat hij benoemen?
- ✓ Geen instructies → wat doet de bewindvoerder?

Een wettelijk vertegenwoordiger heeft altijd toestemming rechter nodig voor beschikkingshandelingen en moet regelmatig rekening en verantwoording afleggen aan de rechter.

Doelstelling levenstestament: voorkom bewind!

VOORBEELD 1: MARK WILSONBEKWAAM ANNA WIL TERUG NAAR NEDERLAND

- Mark is wilsonbekwaam
 - Mark wordt in Nederland opgenomen in zorginstelling
 - Anna wil huis Spanje verkopen
 - Anna wil snel van huis af en wil verkopen onder de taxatiewaarde
- ***Maar krijgt Anna als bewindvoerder hiervoor wel toestemming van de Spaanse rechter en hoe lang duurt dat?***

VOORBEELD 2: ANNA OVERLEDEN, MARK WILSONBEKWAAM

- Anna is plotseling overleden
- Echtgenoot Mark is wilsonbekwaam
- Kinderen moeten naar Spaanse rechter om bewind aan te vragen
- Willen Spaans vermogen aan zichzelf overdragen maar moeten eerst toestemming hebben van Spaanse rechter

VOORBEELD 3: ZORGINSTELLING

- Een ook in Spanje wonende alleenstaande vriendin van Anna en Mark, Merel, wordt wilsonbekwaam
- Geen kinderen geen echtgenoot. Merel heeft altijd tegen Anna en Mark gezegd dat zij alles voor haar moeten regelen
- Merel had nog niets vastgelegd: Anna en Mark moeten naar Spaanse rechter
- Anna en Mark weten niet wat Merel haar wensen zijn omtrent haar verzorging

In een levenstestament kan je ook je wensen vast laten leggen

LEVENSTESTAMENT

Met een goed afgestemd levenstestament (volmacht):

- ✓ Kan onderbewindstelling via de rechter worden voorkomen
- ✓ Is voor beschikkingshandelingen (verkoop woning, gelden opnemen bank etc.) géén rechterlijke toestemming nodig;
- ✓ Weet de gevolmachtigde hoe hij conform de wensen van de levenstestateur moet handelen

VOLMACHT

- Levenstestament → kern = algemene volmacht aan **vertrouwenspersoon** (in eerste instantie vaak de echtgenoot)
- Bestemd om te werken bij wilsonbekwaamheid
- Bestemd om beschikkingshandelingen te kunnen verrichten
- Zowel Nederlands als Spaanse notariële volmacht/levenstestament laten maken!
- Wilsbekwaam zijn bij ondertekening!

Voorkoming van misbruik

Benoemen van een toezichthouder die toezicht houdt op de gevolmachtigde

Voordelen:

- Rekening en verantwoording afleggen aan de toezichthouder
- Toezichthouder kan volmacht bij misbruik intrekken

Verdere inhoud levenstestament

Medische behandelingsvolmacht

- Vertrouwenspersoon als medisch vertegenwoordiger
- Verzorging, verpleging en medische behandeling
- Mag geen 'hoogstpersoonlijke beslissingen' nemen
 - Geen weigering levensverlengende behandelingen
 - Medische wilsverklaringen zelf opmaken in Nederland
 - Ook in Spanje! → notarieel of zelf in te vullen formulieren
 - Euthanasieverklaring → nu ook mogelijk in Spanje!

**INHOUD MEDISCHE WILSVERKLARING ALTIJD EERST
OVERLEGGEN MET ARTS!!**

VRAGEN?

Contact:

Telefonisch:

Vanuit Spanje: 965 020 254

Vanuit Nederland: 0320-247394

e-mail:

info@erfrechtinspanje.nl

Zie ook onze website: www.erfrechtinspanje.nl